

מסיים על מירססת דירתו בניו יורק
אני לא מהגר. אני אזרח ישראלי ואין לי דרכון אחרי

● רצינות?

אני כבר לא רציני שום דבר. הגעתי לצבא מהקיבוץ, וקודם הייתי כתליאיבי והכרתי כל מיני אנשים. ובצבא הייתי רשום כעיתונאי. אחרי שהייתי בקיבוץ, עזבתי. או יותר נכון לומר — גירשו אותי.

● אז אולי זה לא עניין של רעות פוליטיות, אלא שאתה פשוט עושה צרות בכל מקום?

כולנו עושי צרות. או גמרתי בסיסקליטה ומיוון וקיבלתי הצבה. אחרי ששמעו שאני עיתונאי, שלחו אותי למערכות. שהיה ברחוב נחלת בנימין בתל-אביב. ישבתי שם כמערכות — יום שהיה עיתון בלתי מסווג לחלוטין, שהיו

היו המון דברים שרציני לעשות ולא יכולתי. רציני להישאר בצבא ולא נתנו לי. גייסו אותי לצבא-הקבע ואחר-כך שיחררו אותי.

● משום שהיית אדום, כי היית כמ"ם?

זה היה ככה: השתחררתי מהצבא ביוני '56. ביולי '56 עבדתי בהעולם הזה כמגיה. לא מסיבות פוליטיות. כשאדם משתחרר מהצבא ואין לו גרוש בכיס, הוא מחפש את העבודה הראשונה שהוא יכול לעשות, ומה יכולתי לעשות? לעבוד בעיתונות. או הלכתי לעבוד בתור מגיה ברפוס בהעולם הזה. זה לא היה תהילה או זוהר.

יום אחד נתקלתי ברחוב ברם רון, שהיה אז מפקד הגרנ"ע. למרות העובדה שעשיתי לו צרות איזמות בגרנ"ע, הוא שאל אותי אם אני רוצה לחזור לבאר-אורה. חשבתי שכדאי לחזור לצבא, שם הייתי מלך. או אמרתי שלום לאבנרי — הוא לא שמע, כמובן — ונסעתי לבאר-אורה.

שם קיבלו אותי בתופים ובמחולות. הייתי סגן המפקד. או היו נוסעים לשם יום שלם, זה היה המערכה-הפרוע והיינו מלכים. בשביל איש צעיר זה היה נחמד מאוד. אבל כשהייתי צריך לקבל את החוזה של איש צבא-הקבע, כבר היה רשום אצלי שעבדתי בהעולם הזה. אז שיחררו אותי.

חזרתי, ואבנרי קיבל אותי חזרה, ונעשיתי כתב לענייני מישטרה ובית-הדין. ונעשיתי כתב בית-המשפט היה אז קטן, וליד שולחן אחד היו אוכלים עורכי-הדין, השופטים, התובעים, העיתונאים וכולם.

או היה מישפט עמוס כנגוריון. אני סיקרתי את המישפט הזה. מישפט קסטנר, גם אותו סיקרתי. אחרי שבועות אחרים כבר הופיעו כתבות-ישערי שלי בעיתון. אנשים היו באים ומספרים לי סיפורים בבית-המשפט. זה היה קל, כמו שאמרתי. אנשים היו יושבים ליד שולחן אחד. שנתיים עבדתי בהעולם הזה.

יום אחד בא אלי ראש-עריית אילת, חנוך נגד, וסיפר שהם עומדים לעשות את חגיגות העשור. הוא אמר שישלמו לי 500 לירות כחודשי. יתנו גם מקום לגור ואוכל והכל ושאי אארגן את החגיגות. שוב כאתי לאבנרי, הפעם הוא ממש כעס. אני ארזתי את החפצים ונסעתי לאילת.

פיתאום בא אלי מישעור בוועדת העשור ואמר לי שהוא בא להחליף אותי, שהתקבלה הוראה לפטר אותי. ואו ראש-העיריה קרא לחבריי המועצה — הוא היה אומנם מפא"יניק, אבל היה הולנדי — והיה בלגאן וצעקות ואמרו שכל המועצה תתפטר. במועצה היו כולם בסגדלים ובמיכנסיים קצרים. רק ראש-העיריה ישב בחליפה. כולם צרחו צרחות-אימים, והוחלט שאשע עם עוד מישעור וננסה לסלק את רוע הגזירה גם במישעור השני.

אסור לשכוח שקודם הייתי סגן מפקד באר"א והיו אצלי כל הקורים של פיקוד-דרום והייתי משתתף בישיבות סדריות. הכל היה אצלי, אם רציתי לפגוע בביטחון-המדינה. אבל הפרו פורציות היו שונות לגמרי. או ניסו לדבר עם עמוס מנור ועם טדי קולק. אני הלכתי ללוי יצחק הירושלמי, שהיה או בהסתדרות, ואחרי ריבורים החזירו אותי לעבודה.

המשכתי את חגיגות-העשור, וכזה נגמרה הקריירה הממשלתית שלי. אז זה נתן לך את התשובה לשאלה אם זה היה כך באמת.

אחר-כך המשכתי לארגן כל מיני אירועים. כלומר, כך סיווגו אותי — לעשות חגיגות. זה היה בסדר בשביל השוייבית.

● זה יצר בך כעסים, מרירות, או שינאה?

מרירות אולי כן. **● אתה חושב שהיית רוצה להתקדם בסולם הממשלתי?** כצבא יכולתי להתקדם יפה מאוד.

ניסה למכור באמריקה. למרות הצלחתו היחסית, מסיים אינו שחצן ואינו מרבה להתפאר בנסיון או במקצועו.

● למה אתה פה, בניו-יורק?

צריך להעמיד את הדברים בפרופורציה הנכונה ולהתחיל מהשאלה: מה עשיתי אחרי הצבא. זה שיר למעשה לסוציולוגיה. אנחנו היינו בכיתה אחת בתיכון חדש וגמרנו ב'52.

● מי זה "אנחנו"?

החברים. היו שלוש שמיניות. בכיתה היו כחמישים נערים ונערות. והם היו מחולקים פחות או יותר ככה: 25 נערים ונערות בהשומר הצעיר, 20 בתנועה המאוחדת. שניים-שלושה במחנות העולים ואחד מברית-הנוער הקומוניסטי. לא היה אף אחד אחר. 32 שנה אחר-כך אפשר להסתכל ולראות מה קרה עם החברה.

● איפה היית בחלוקה הזאת?

בהשומר הצעיר. אפשר לראות היום שכל מי שהיה בהשומר הצעיר, פרט לאחד, שהוא עוסק במחקר בכור האטומי — כולם או שהם חברי קיבוץ, או שהם בתיאטרון, או במיקצועות חופשיים. כל אלה שהיו בתנועה המאוחדת, או במחנות-העולים. ולא הלכו לקיבוץ — כל הרכים היו פתוחות לפנייהם אחרי הצבא.

● למשל?

אני הייתי בן של פועל-בניין, ולידי ישב בן של פועל-בניין. אבל אבי היה חבר מפ"ם ואביו היה חבר מפא"י. אז ב'56-'57, כשיצאתי מהצבא, ומותר היה לעזוב את הארץ עם חמישה דולר,

"יש כאן אנטישמיות גלויה ויהודים לא עושים כלום. כי מה שמעניין את האידגונים היהודים זה ערפאת ומובארכ ושאבה"

כולל הוצאות שכר-לימוד ושהייה. אז כאורח פלא לבנים ולבנות של חברי מפא"י היו הכספים והאמצעים — למרות שחינו באותם התנאים, והמשכורות היו אותן המשכורות. להם היו, באורח פלא, האמצעים לנסוע לחוץ-לארץ ללמוד רפואה ושאר דברים, או שיכלו להישאר בצבא-הקבע, או להיות דיפלומטים במשרד-החוץ, או פקידים בכירים במשרד-המשלה, או כל מה שהם רצו. כל האפשרויות היו פתוחות. ואילו אנחנו, אלה שעזבו את הקיבוצים. כולו להיות שחקנים, במאים, עיתונאים, עורכי-דין.

● זה נחשב פחות טוב?

לא. לא. זה רק מראה על כיוון. במדינה שהאנשים בה היו שווים, כי הם הלכו לצבא, והם היו שווים בשרה-הקרב והם היו שווים בבסיס-השיחוריים ובאמבזש, והם היו שווים במיני-השיחוריים ואחר-כך במילואים — כרגע שהם עזבו את תל-השומר, נגמר השיוויון. לאחר, שישב מימי בשולחן-הלימודים, היו כל האפשרויות, הוא יכול אפילו להיות מנהל משרד ראש-הממשלה. השני, שישב משמאל בספסל-הלימודים, יוכל להשתלב רק בשמינית או בחצי שמינית של הספקטרום של החיים במדינת-ישראל.

● היו דברים שרציני לעשות ולא יכולת, בגלל השתייכות פוליטית?

מעקבים יוצאי-דופן בכל תקופת השתתפות בברית-המועצות. עשרה ימים. הוא הורשה ללכת לכל מקום ואיש לא התלווה אליו.

שם, במוסקבה, גילה ששם מישפחתו הוא שם ארמני נמוץ מאוד, וכי חנות הנעליים הגדולה ביותר בארמניה נקראת מסיס. מסיס הוא שמו של הרה השני בגובהו בארמניה. הראשון הוא ארט. שבתחום תורכיה.

ביום שבו העניק לי את הראיון, חגג מסיס 51 שנה להולדתו ו-11 שנים לשהותו בניו-יורק. הוא חזר יום קודם לכן מפאריס והתכוון לנסוע. בסוף השבוע לפסטיבאל הסרטים בקולנוע שבאיטליה. לדבריו, הוא מבלה רק 150 יום בשנה בניו-יורק, בזמן הנוהר הוא בנסיעות לאורכו ולרוחבו של הגלובוס.

הוא מדבר מהר ומרבה בדוגמות. לעיתים קרובות מלווים דבריו בשמי אירוניה. בחדר-האורחים בביתו יש מי מכשירי טלוויזיה ומכשירי-אודיו, ובכל מקום מונחות ערימות של קלטות-וידאו של סרטים שונים שאותם הוא מייצג. על מדפי הכווניות יש פיסלונים רבים מכל רחבי העולם, בעיקר מן המיזרח הרחוק. בחדר-האורחים קשה לראות שבעלה-היבית הוא ישראלי. אין עיתון ישראלי זרוק על השולחן, אין חמסה גדולה מנחשת התלויה על הקיר, ואין חפצים שקונים בדרך-כלל בעיר העתיקה בירושלים. בחדר-העבודה שלו בבית יש על הקיר ציור גדול מאוד של דיוקנו. שצייר ידיו המתנודות כרגע באחד החדרים בדירה. עם זה, השפה העברית שבפיו הרוטה. לעומת ישראלים אחרים החיים כבר כמה שנים באמריקה ונוהגים לתבל את שפתם במישפטים באנגלית, או שוכחים לעתים את המינוח המדויק בשפת-האם שלהם ונאלצים לומר את המילה באנגלית, או לחפש את המילה העברית במשך כמה שניות. מסיס קורא בכל יום את עיתון הארץ ובכל שבוע את העולם הזה. החברים הקרובים שלו הם ישראלים והוא בקיא בכל מה שקורה בארץ, בפוליטיקה ובחיים החברתיים.

הוא מבין כי ישראל ארבע פעמים בשנה ואינו מנותק מן החברים הישראליים בארץ. מסיס מרבה לדבר בכעס על המימסד היהודי באמריקה ועל מנהיגי האירגונים היהודיים. המעוררים את הרושם כאילו כל היהודים האמריקאיים הם ימניים ולא-מנים. הוא טוען שיש גם עכשיו אנטישמיות באמריקה, וכי המימסד היהודי אינו עושה דבר נגדה. משום שהוא עסוק בתגובות על עניינים הקשורים ביאסר ערפאת, בעם הפלסטיני ובשאבה, ומתעלם בכוונה מכל גילויי האנטישמיות באמריקה. הוא אומר בגלוי שהם מכרו את מדינת-ישראל למען אינטרסים וטובות אנה.

אלכס מסיס גר בניו-יורק מזה 11 שנה. הוא אינו יודע אם יחזור לישראל ומתי, הוא אינו חושב על השאלה הזאת. כרגע הוא הבעלים של חברה גדולה שהתחילה לא מזמן לפעול בבורסה. זו אחת מ-30 חברות אמריקאיות המתעסקות בכך. "זה מיספר קטן, הכולל גם רוכלים לא רציניים, במדינה שתעשיית הסרטים שלה כליך גדולה. הוא אומר, על הקירות במשרדו תלויות כרזות של סרטים אמריקאיים מפורסמים. לצד פלקאטים של סרטים ישראליים. שאותם

מסיס בפסטיבלי-הסרטים בקאן
אני לא מרגיש שום דבר משותף עם מר כהן מברוקלין...

"אני עשיר במושגים ישראליים, לא אמריקאיים. פה יש חמישה מיליון מיליונרים. המיאסד היהודי מכר את מדינת-ישראל תמורת טובות-הנאה"

מוכרים אותו בקיוסקים פעם בשלושה חודשים. ואז הגיע מישעור ושאל מה אני עושה שם. באותו הרגע ידעתי שזה הסוף שלי במערכות. זה היה בעל דפוס שהדפיס שני עיתונים — את מערכות ואת השמאל של סנה. ובין הקיבוץ לצבא הייתי עורך לעמיקם גורביץ להגיה את השמאל של סנה. ובעל הדפוס היה יושב לידו ומחכה שיתנה לו את הכסף. אז כשהוא נכנס למישרד של מערכות, ידעתי שזה הסוף, ובאמת אחרי כמה דקות קרא לי קצין הניהול של מישרד-החקירות ואמר לי שנפלה טעות, ושאיני לא שייך לשם.

ואחר-כך שלחו אותי לבאר-אורה. בהתחלה זה היה נורא, זה היה כמו בסיס גזירה. לא היה הרבה מה לעשות שם. ואז אורי סלע סדר לי שוב לעבוד במחנה גרנ"ע. וגם במחנה גרנ"ע לא היה הרבה מה לעשות, כי לא היה קשה להוציא עיתון פעם בשבועיים. או כערב הייתי עובד ביונייטד-פרס. יאיר צבן היה העורך של קול-הנוער הקומוניסטי, והוא ביקש שאורי סלע ואני נבוא לעזור לו לעמוד על העיתון. מכיון שזה היה בצרף שלידי יונייטד-פרס. או היינו הולכים לעזור לו. ושם כנראה צילמו מהשידוכים. אני אף פעם לא הייתי חבר המפלגה הקומוניסטית.

יום אחד ירשתי בבמחנה גרנ"ע ובא איה רט"ר וסרן ואמרו שאני הולך למאסר. שאלתי למה, ואמרו לי שזה בגלל ריגול. שאלתי: ריגול לטובת מי? אמרו לי: האמריקאים. אז נרגעתי. גם המפקד שלי שאל מה פיתאום עוצרים חייל שלו. והם אמרו שאני עובד ביונייטד-פרס בלילה ושולח ידיעות.

בקיצור, נסענו פמליה שלמה ליונייטד-פרס והביאו את המנהל והביאו את המנהלים הראשי של הטלפרינטרים והוא הסביר להם שאפילו עם פטיש אי-אפשר לשלוח הודעות במכשיר, אלא רק לקבל.

כתוצאה מכך היה לי מישפט, לא על ריגול, אלא על עבודה בלילה. ושלחו אותי חזרה לבאר-אורה. אבל זה רק מראה שוב את אותו הדבר, כי השידוכים רצה לסלק אותי, ושלחו אותי שוב למקום שבו היו לי מפתחות של הצופנים ושל